

unfavourable conditions. Journal of Physical Education and Sport, 18 (4), 2284–2291. <http://efsupit.ro/images/stories/decembrie2018/Art%20344.pdf>

33. Maksymchuk, I., Maksymchuk, B., Frytsiuk, V., Matviichuk, T., Demchenko, I., Babii, I. ... Savchuk, I. (2018). Developing pedagogical mastery of future physical education teachers in higher education institutions. Journal of Physical Education and Sport, 18 (2), 810–815. <http://efsupit.ro/images/stories/iunie2018/Art%20119.pdf>

34. Sitovskiy A., Maksymchuk B., Kuzmenko V., Nosko Y., Korytko Z., Bahinska O. ... Maksymchuk, I. (2019). Differentiated approach to physical education of adolescents with different speed of biological development (2019). Journal of Physical Education and Sport, Vol.19 (3), Art 222, pp. 1532 – 1543. <http://efsupit.ro/images/stories/august2019/Art%20192.pdf>

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2021.3(133).17

Максимчук Б.А.

**професор, доктор педагогічних наук,
професор кафедри фізичної культури, біології та основ здоров'я,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет**

Кахіані Ю. В.

**кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи
ДЗВО "Донбаський державний педагогічний університет"**

Кевпаніч В.В.

старший викладач кафедри фізичного виховання, ДВНЗ "Ужгородський національний університет"

Звонар В.В.

старший викладач кафедри фізичного виховання, ДВНЗ "Ужгородський національний університет"

Петрушко М.І.

старший викладач кафедри фізичного виховання, ДВНЗ "Ужгородський національний університет"

Джуган Л.М.

викладач кафедри фізичного виховання, ДВНЗ "Ужгородський національний університет"

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ: СТРУКТУРНО-КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ

У сучасній педагогічній науці актуальним залишається вивчення готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Вивченню цієї проблеми в останні роки присвячено дослідження багатьох науковців. Розкриваючи сутність стану готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності з фізичної культури, одні автори розглядають її як особистісну характеристику фахівця, інші – як функціональну. Перед сучасною педагогікою вищої школи стоїть важливе теоретичне і практичне завдання, котре стосується вдосконалення процесу професійного становлення особистості вчителя взагалі та вчителя початкової школи, зокрема, до праці з фізичного виховання. Шляхи й методи формування у студентів педагогічного університету готовності до вчительської діяльності – складне соціально-психологічне явище. Воно поєднує в собі комплекс індивідуально-психологічних якостей особистості, певну систему професійно-педагогічних знань, умінь, навичок. Готовність учителя до праці вважається формою зв'язку професійно-педагогічної спрямованості зі світоглядом, життєвими установками й духовними цінностями, а також і з етичною, волювою та емоційною сферами. Суттєвим недоліком у цій галузі знань і практичної діяльності продовжує залишатися слабкий зв'язок теорії з практикою у процесі навчання у ЗВО. Посилання на досвід шкіл у вивченні теорії, орієнтація на знання в процесі педагогічної практики ще не розв'язують досліджуваної нами проблеми. Потрібна спеціальна робота ЗВО, яка б допомогла досягнути теоретичну й практичну готовність студентів до педагогічної діяльності.

Ключові слова: оцінка рівнів готовності, компоненти готовності, рівень майстерності, навчальний матеріал, професійні вимоги.

Borys Maksymchuk, Yuliia Kakhiani, Vasyl Kevpanych, Vasyl Zvonar, Maryna Petrushko, Lyubov Dzhugan.

The preparedness of future primary school teacher for professional activity in physical culture: the structural-component analysis. In modern pedagogical science, the study of the preparedness of future specialists for professional activity remains relevant. The research of many scientists has been devoted to the study of this problem in recent years. Revealing the essence of the state of preparedness of future primary school teachers for professional activity in physical culture, some authors consider it as a personal characteristic of a specialist, others as functional. Modern higher school pedagogy is faced with an important theoretical and practical task, which concerns improving the process of professional development of the personality of a teacher in general and a primary school teacher, in particular, to work on physical education. Ways and methods of forming preparedness for teacher activity among students of the pedagogical university are a complex socio-psychological phenomenon. It combines a complex of individual and psychological qualities of the personality, a certain system of professional and pedagogical knowledge, abilities, and skills. The teacher's preparedness for work is considered a form of connection of a vocational and pedagogical orientation with the worldview, life attitudes, and spiritual values, as well as with the ethical, strong-willed, and emotional spheres. A significant drawback in this field of knowledge and practice continues to be the weak connection of theory with practice in the process of training in IHE.

References to the experience of schools in the study of theory, the orientation to knowledge in the process of pedagogical practice don't solve the problem yet, we are studying. We need special work of IHE, which would help to understand the theoretical and practical preparedness of students for pedagogical activity.

Keywords: assessment of preparedness levels, preparedness components, skill level, training material, professional requirements.

Постановка проблеми. У сучасній педагогічній науці актуальним залишається вивчення готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Вивченню цієї проблеми в останні роки присвячено дослідження багатьох науковців. Розкриваючи сутність стану готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності з фізичної культури, одні автори розглядають її як особистісну характеристику фахівця, інші – як функціональну.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема готовності майбутніх фахівців до різних видів педагогічної діяльності знайшла своє відображення в роботах М.Дьяченка [1], В.Федулова [2] та ін.

Для даного дослідження продуктивним вважаємо підхід М.Дьяченка і Л.Кандибовича щодо психологічної характеристики готовності студента до трудової діяльності, котрий досить об'ємно викладено в їхніх наукових працях. Обидва вчені вважають, що готовність студента-випускника до трудової діяльності є складним психологічним утворенням, процесом, суттєвою передумовою якого потрібно вважати його професійну діяльність [1]. Деякі науковці під професійною готовністю фахівців до трудової діяльності розуміють закономірний результат професійної підготовки, розвиток професійної спрямованості, ознайомлення з професією, виховання й самовиховання, професійне самовизначення. У структуру готовності майбутніх фахівців до діяльності входить єдність взаємодіючих функціональних компонентів: мотиваційного, пізнавально-оцінного, емоційно-вольового, операційно-дієвого, мобілізаційно-налаштувального [3, с. 58].

Виділяють такі компоненти готовності майбутніх учителів до організації та проведення самостійної роботи як мотиваційно-ціннісний (розуміння соціальної важливості предмета підготовки), змістовий (компетентність), операційний (володіння технологією), особистісний [3, с. 59]. Таким чином, учені розглядають готовність до професійної діяльності майбутніх педагогів не тільки як психічний стан, а й як стійку характеристику особистості, тривалу і порівняно постійну багатокомпонентну структуру, яка трансформується завчасно внаслідок діяння складного комплексу умов і чинників [4; 5; 6]. Проблематичним залишається питання про сутність готовності майбутніх фахівців до педагогічної діяльності, її структури, причин і обставин виникнення. Важливим, на нашу думку, залишається й те, що більшість авторів розглядає готовність як інтегральне особистісне утворення, яким пронизується вся сфера свідомості.

Мета полягає в теоретичному та методичному обґрунтуванні готовності майбутнього вчителя початкової школи до професійної діяльності з фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. Важливою в контексті нашого дослідження є змістова структура готовності до соціально-педагогічної діяльності, яку запропонував О.Госсе. Він виділяє в її складі мотиваційно-особистісний (переконаність у потребі проведення соціально-педагогічної діяльності, прагнення до її проведення), змістовий (знання теоретичних основ соціально-педагогічної діяльності, її суті, завдань і т.ін.) і діяльний (система умінь, потрібних для її організації і проведення) компоненти [3; 7]. Заслугує на увагу й позиція у визначенні рівнів готовності, що викладено в роботі С.Філімонової [3]. Цей підхід проблеми ґрунтується на науково-педагогічній усвідомленості і свідомості конкретних дій педагога, сформованості професійних умінь із реалізації гуманістичної спрямованості навчання. Дослідниця виділила такі рівні цього процесу:

а) низький, елементарно-інтуїтивний – учителі вивляють формальну поведінку на уроці на рівні буденного сприйняття педагогічної реальності;

б) середній, пошуковий – позначений наявністю у вчителя сутності і шляхів реалізації навчання і внутрішньої потреби педагога що-небудь зробити, разом з тим, неповною сформованістю у нього особистого і професійного досвіду;

в) високий творчий рівень готовності – гуманістична спрямованість дій педагога, його здатність самостійно визначати і реалізовувати індивідуально-особистісні програми з побудови відносин у навчальному спілкуванні.

Дехто з дослідників трактує поняття готовності майбутніх учителів до трудової діяльності як особливий психічний стан, який щонайбільшою мірою зумовлюється психологічними особливостями певної особистості: її духовною спрямованістю, темпераментом, характером, здібностями, ставленням до діяльності.

Розкриваючи поняття готовності фахівців до праці, багато авторів мають на увазі лише морально-психологічні якості особистості, якими визначається її ставлення до трудової діяльності. До них, зазвичай належать: розуміння своїх обов'язків і цілей діяльності, мотиви і внутрішні спонукання до неї, пошана і любов до праці та людей праці, відчуття колективізму і взаємодопомоги, потреба в тому, щоб наполегливо працювати. Готовність особистості до праці названими якостями не вичерпується. Потрібні знання, вміння орієнтуватися в професіях різного роду, видах праці, у володінні професійними навичками, володіння такими якостями, як спостережливість, наполегливість, витримка, дисциплінованість, акуратність, самостійність, ініціативність, самоконтроль і т. ін. Важливою умовою готовності особистості до праці є визначеність і відносна стійкість професійних інтересів, відповідність інтересів здібностям і вмінням; розуміння того, що потрібно розвивати й розвинути в собі твердий намір набуття потрібних якостей [6; 8]. До останніх належить настанова, налаштованість особистості на працю, на її продуктивність, яка створюється внаслідок усвідомлення потреби в тому, щоб працювати найбільш ефективно, з великою внутрішньою сумлінністю, вимогливістю до своєї праці, з розумінням

суспільної важливості високої якості праці, вмінням самокритично ставитися до себе, до виконуваної роботи. Для цього потрібні розвиток і виявлення вольових рис особистості, наполегливості, завзятості, дисциплінованості, широкої реалізації ініціативи й творчості, колективізму в роботі. Аналіз готовності майбутніх фахівців до трудової діяльності дає нам підстави й можливість вичленувати в цьому процесі такі його компоненти:

1) психологічну готовність, яка поєднує в собі мотиваційні, вольові, емоційні та інші психічні процеси, стани особистості стосовно передбачуваної діяльності учителя і володіння ним такими видами діяльності:

- потреба в певній соціальній діяльності і спеціальних знаннях, інтерес і велику схильність до них;
- усвідомлення відповідності своїх особистісних якостей вимогам діяльності педагога;
- усвідомлена мотивація особистісних прагнень до певної спеціальності;

2) практична підготовленість фахівця до діяльності, якою передбачається:

- глибоке знання вчителем спеціальних і суміжних галузей знань, відповідний рівень розвитку учителя;
- підготовленість із спеціальної галузі знань;
- обізнаність у професійній діяльності, знання вимог спеціальності до особистісних якостей і здібностей;
- уміння вчитися;
- морально-психологічну підготовленість;

3) психофізичну готовність – наявність відповідних передумов для оволодіння педагогічною діяльністю і певною вчительською спеціальністю, сформованість професійно важливих якостей особистості;

4) науково-теоретичну готовність – наявність достатнього обсягу суспільно-політичних, психолого-педагогічних і спеціальних знань, які потрібні для педагогічної діяльності;

5) фізичну готовність – відповідність стану здоров'я, фізичного розвитку, фізичної підготовленості вимогам педагогічної діяльності і професійній працездатності учителя [7].

Наукові і практичні інтереси вчителя спонукають до вдосконалення готовності форм, які, на думку Н. Кузьміної [9], можна означити як тривалу (загальну) і ситуативну (тимчасовий стан готовності). Першою відображається стійка характеристика особистості, яка діє постійно, її не потрібно формувати вдруге, і враховуючи при цьому нові завдання, які виникли, які видаються конструктивними. Це набуті раніше особистісні установки, знання, навички, вміння, досвід, якість і мотиви діяльності. У загальному вигляді така тривала готовність визначається:

- позитивним ставленням учителя до того чи іншого виду діяльності, професії;
- адекватними вимогами до діяльності, професійними рисами характеру, здібностями, темпераментом, мотивацією;
- конче потрібним у цій сфері діяльності знаннями, навичками, уміннями;
- стійкими, професійно важливими особливостями сприйняття, увагою, мисленням, емоційними і вольовими процесами. До позитивних моментів тривалої готовності належать: легкість актуалізації у виконанні завдань, пластичність, поєднання стійкості і динамізму, відповідність структурі стійкої готовності й умовам професійної діяльності. Тимчасовий стан такої готовності вчителя відображає особливості і вимоги спеціальності. Її становлення й реалізація зумовлюються знанням завдань, усвідомленням відповідальності, бажанням досягти успіху, встановленням порядку, виробленням плану майбутньої роботи. Реалізація тимчасової готовності вчителя під час його діяльності визначається домінуючим мотивом – досягнення мети, виконання поставленого завдання. Обидві форми готовності існують і виявляються в єдності, їхньою взаємодією в процесі реалізації завдань визначаються ефективність діяльності вчителя. Тимчасовий стан готовності будь-кого до будь-чого залежить від тривалої готовності, нею визначається ефективність діяльності особи за тих чи інших конкретних умов.

Отже, готовність особистості до праці – це тільки первинна, але водночас і фундаментальна умова ефективного виконання будь-якої діяльності, чинник професійної зрілості людини. Стан готовності фахівця залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх умов. Для виникнення будь – якого позитивного стану готовності педагога до трудової діяльності потрібне:

- усвідомлення суспільством, колективом вимог, своїх потреб і потреб, визначених іншими;
- усвідомлення цілей, розв'язання яких призводить до задоволення потреб або виконання поставлених завдань;
- осмислення й оцінка умов, у яких відбуватимуться майбутні дії;
- визначення на основі досвіду та оцінки майбутніх умов діяльності;
- прогнозування прояву своїх інтелектуальних, емоційних, мотиваційних і вольових процесів;
- мобілізація сил відповідно до умов і завдань, навіювання самому собі досяжності мети.

Отже, як цілісне утворення стану готовності до професійно-педагогічної діяльності має складну динамічну структуру та складається з таких складових:

- мотиваційної (відповідальність за виконання завдань, почуття обов'язку);
- орієнтувальної (знання й уявлення про особливості та умови діяльності, її вимоги до особистості);
- операційної (володіння способами і прийомами діяльності, порівняння для цього процесу знаннями, навичками, уміннями, позитивною сутністю аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення та ін.);
- вольової (самоконтроль, самооблігація, вміння управляти діями, з яких складається виконання обов'язків);
- оцінної (самооцінка своєї підготовленості і відповідності процесові розв'язання професійних завдань оптимальним чином) [1]. Складний і багатогранний зміст готовності особистості до праці тільки умовно вважається окремою якістю людини. Насправді ж це поєднання її багатьох споріднених якостей. Формування готовності до праці – вагомий і тривалий процес, який вимагає значних зусиль, майстерності і різноманітності шляхів виховного впливу на будь-кого. Перед сучасною педагогікою вищої школи стоїть важливе теоретичне і практичне завдання, котре стосується вдосконалення процесу професійного становлення особистості вчителя взагалі та вчителя початкової

школи, зокрема, до праці з фізичного виховання. Шляхи й методи формування у студентів педагогічного університету готовності до вчительської діяльності – складне соціально-психологічне явище. Воно поєднує в собі комплекс індивідуально-психологічних якостей особистості, певну систему професійно-педагогічних знань, умінь, навичок. Готовність учителя до праці вважається формою зв'язку професійно-педагогічної спрямованості зі світоглядом, життєвими установками й духовними цінностями, а також і з етичною, вольовою та емоційною сферами. Суттєвим недоліком у цій галузі знань і практичної діяльності продовжує залишатися слабкий зв'язок теорії з практикою у процесі навчання у ЗВО. Посилання на досвід шкіл у вивченні теорії, орієнтація на знання в процесі педагогічної практики ще не розв'язують досліджуваної нами проблеми. Потрібна спеціальна робота ЗВО, яка б допомогла досягнути теоретичну й практичну готовність студентів до педагогічної діяльності.

Зміст, структура і реалізація професійної готовності вчителя початкової школи до організації спортивно-масової роботи в школі – це його особливий психічний стан, сформованість образу структури певної дії і постійної спрямованості свідомості на виконання [7; 10]. Відповідно до специфіки педагогічної діяльності вчителя початкової школи з фізичного виховання стан його готовності має свої професійно особливі вияви, ознаки. Відомо, що з урахуванням функцій, цілей і змісту педагогічної діяльності вчителя створюється його професіограма – саме як учителя загальноосвітньої школи. Аналіз професіограм учителя початкової школи, класного керівника дав підстави визначити такі параметри готовності випускників педагогічного ЗВО до роботи, як інтегральну властивість особистості зі спрямованістю на професійну діяльність і соціальну установку на роботу з фізичного виховання, якою передбачається наявність у випускника педагогічних здібностей, певних професійних знань, умінь, навичок, переконань, ціннісних орієнтацій та інших етичних і психологічних якостей, набутих або розвинених різномісній освітньо-виховною університетською підготовкою, самовихованням [7]. З посиланням на професіограму вчителя початкової школи вважаємо, що критеріями готовності студентів факультету підготовки вчителів початкових класів до організації спортивно-масової роботи слугують:

- переконаність у соціальній потребі, важливості педагогічної праці;
- спрямованість на професійно-педагогічну діяльність;
- соціальна налаштованість на роботу з фізичної культури;
- професійно-педагогічні знання, вміння, навички;
- педагогічні здібності;
- суспільно-політична активність, досвід проведення масової і культурної роботи;
- етично-естетичне ставлення до багатств природи, культури і до самого себе як представника української інтелігенції;
- здатність адаптуватися до умов школи і навколишнього середовища.

Структурні компоненти готовності майбутніх фахівців початкової школи до професійної діяльності з фізичного виховання формуються в спеціально організованій системі виховання, навчання й тренування, тобто діяльності, якою моделюється поведінка вчителя. Загальними умовами формування готовності студентів факультету підготовки вчителів початкових класів до організації СМР ми вважаємо такі: самостійне і критичне засвоєння набутої людством культури; активна участь у розв'язанні суспільно важливих завдань; спеціальний розвиток творчого потенціалу особистості, психологічних станів і процесів у ній, загальних і спеціальних властивостей знань, умінь, навичок. Таким чином, аналіз сутності готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності з фізичного виховання переконує в тому, що така готовність визначається багатьма об'єктивними чинниками. Їхні знання сприяють визначенню особливостей цілеспрямованого формування готовності до майбутньої трудової діяльності. Беручи до уваги те, що успішність трудової діяльності вчителя є наслідком поєднання різних якостей особистості, умов, які сприяють її успішній діяльності, названі реалії можна розглядати як формування готовності студентів до праці в певній сфері її дій, поведінки.

Для вивчення рівня готовності до майбутньої професійної діяльності у будь-якій сфері, у тому числі і в галузі педагогічної праці, вже використовуються різні методи. Враховуючи наукові дані про психологію особистості, закономірності її формування [11], практику складання професіограм різних професій і спеціальностей [12], вивчення особистості педагога, структурних компонентів його професійну діяльність [13], до оцінки рівня готовності можна віднести професіографічний підхід до цієї проблеми. Це дозволить визначити особливості педагогічної діяльності, вимоги до професійних якостей особистості вчителя початкової школи в його педагогічній діяльності з фізичної культури. Загальні професійні вимоги до роботи вчителя з організації спортивно-масової роботи передбачають досконалу розвинутість конструктивних, проєктувальних умінь та рівень рухової підготовки. Дослідження знань і умінь конструктивного й організаторського компонентів педагогічної діяльності вчителя фізичної культури дало нам можливість додатково враховувати, те що в структурі конструктивного компонента в діяльності вчителя виділяються дві групи його умінь:

- 1) умінь проєктувального характеру;
- 2) власне конструктивні вміння, пов'язані з розумінням педагогічних завдань, умінь передбачати труднощі, які можуть з'явитись [14].

За своїм змістом організаторський компонент педагогічної діяльності вчителя поділяється на внутрішньо диференційований за такими трьома напрямками:

- 1) умінь, які проявляються під час проведення уроків;
- 2) умінь в проведенні масових фізкультурно-оздоровчих заходів;
- 3) умінь організувати роботу шкільного колективу.

Провідна роль, на думку С.Єлканова, в діяльності вчителя початкової школи на уроці фізичної культури

належить організаторському компоненту. Крім того, встановлено, що педагогічна діяльність учителя в організації занять із фізичної культури ставить високі вимоги до його спеціальних знань, умінь і таких особистих якостей, як діловитість, працьовитість, любов до професії і до дітей; управлінські якості й організаторські здібності, його мовлення, педагогічне мислення, сприйняття, здібності до випереджаючого відображення – передбачення і прогнозування; творче мислення, комунікативні здібності [15].

Дослідження науковців про взаємозв'язок і співвідношення компонентів педагогічної діяльності – організаторського, комунікативного та гностичного залежно від рівня професійної майстерності вчителя в організації ним фізичної культури учнів засвідчило, що в групі педагогів з високим рівнем майстерності провідне місце належить організаторським і гностичним компонентам [6; 16]. Учителі добре знають навчальний матеріал, ретельно спостерігають за учнями, аналізують зміни в їхній психіці, поведінці, в уміннях. Що ж до комунікативного та конструктивного компонентів, то вони представлені дещо слабкіше [17-37].

У групі із середнім рівнем майстерності всі поіменовані компоненти перебувають приблизно на одному рівні, але з деякою перевагою комунікативних умінь. У вчителів з низьким рівнем майстерності комунікативний компонент посідає перше місце. Встановлено, що структурне розташування і особливості гностичного компоненту – знання й уміння аналізувати навчальний матеріал, діяльність учнів, власна діяльність – є переважачими в професійній діяльності педагога. Суттєво впливають на рівень професійної майстерності вчителя початкової школи під час проведення занять із фізичної культури неоднакова спортивно-технічна база школи.

Переважає чи іншого компонента в структурі педагогічної діяльності з фізичної культури вчителя початкової школи, взаємозумовленість його складових залежать від типологічних властивостей нервової системи педагога. Встановлено, що високий рівень ефективності його діяльності зумовлений сформованістю індивідуального стилю діяльності, зокрема умовою позитивного ставлення вчителя до вихованців є урахування індивідуальних особливостей нервової системи учнів. Більшість учителів початкової школи вважає, що суттєвим елементом їхньої професійної майстерності є знання теорії і методики фізичного виховання, психології учня, володіння технікою фізичних вправ, уміння виготовити простий спортивний інвентар і обладнання, планувати процес фізичного виховання. Досліджуючи готовність учителя до проведення ефективних занять із фізичної культури, ми враховували етапи такої готовності в кожному курсі навчання студентів. Наслідки рівнів готовності вчителя вбачалися у мотиваційному, когнітивному, операційному, рефлексійному компонентах (табл. 1). Це дало можливість нам визначити ту нову цілісну якість, котра виявляється в наявності мотивів, зорієнтованих на організацію спортивно-масової роботи, на володіння спеціальними знаннями і вміннями, котрі вкрай важливі для професійної діяльності. Мотиваційний компонент готовності студента визначається як комплекс взаємопов'язаних мотивів майбутнього вчителя до роботи. Це знаходить свій вияв у ставленні студента до педагогічної роботи, в його цільових орієнтаціях до професійної діяльності.

Таблиця 1

Структурно-компонентний склад готовності вчителя початкової школи до організації спортивно-масової роботи

	Когнітивний компонент	Мотиваційний компонент	Операційний компонент	Рефлексивний компонент
Базовий рівень	- володіє знаннями з: а) теорії і методики фізичного виховання, діагностики особистості та її мікросередовища; б) основних форм і методів роботи з дітьми; а) історії спорту і особливостей спортивної спадщини соціуму	- розуміє, усвідомлює потребу в створенні та збереженні спортивних традицій у школі і соціумі; - має бажання вивчати і зберігати спортивну спадщину	- вибирає найбільш доцільні форми діагностики спортивних здібностей дітей з урахуванням їхніх вікових особливостей; - вміє скласти сценарій занять із використанням активних форм навчання; - здатний організувати роботу з дітьми	проводить аналіз і самооаналіз добутих знань і вмінь за державними стандартами вищої професійної освіти
Адаптивний рівень	- володіє: а) системою додаткових знань про свій регіон, про історичне коріння спортивних заходів; б) способами організації дітей під час проведення спортивних заходів; в) способами визначення продуктивності підготовки і проведення спортивних заходів	- вважає важливим розвиток спортивних традицій і фізичної освіти в школі; - розуміє потребу своєї участі в процесі розвитку спортивних традицій; - виявляє зацікавленість і бажання розвивати спортивну спадщину регіону	- вміє: а) організувати підготовку спортивних заходів з урахуванням різновікових особливостей учасників; б) організувати проведення спортивних заходів молодших школярів; у) керувати школярами	- на основі аналізу організації дітей у проведенні спортивних заходів проводить коректування своєї діяльності
Інтеграційний рівень	- система додаткових знань: а) підготовка й управління спортивно-масовою роботою з молодшими школярами; б) планування спортивно-масової роботи з дітьми; в) організаційно-управлінські уміння	- вважає за потрібне зберігати і розвивати спортивні традиції; - чітко усвідомлює своє призначення; - має бажання підтримувати фізичну культуру дітей молодшого шкільного віку; - розуміє потребу в розвитку своїх здібностей	- вміє: а) скласти сценарій свята з урахуванням інтересів дітей; б) аналізувати й проєктувати роботу з розвитку спортивно-масового руху в школі 1-го ступеня; в) взаємодіяти з учителями, батьками, фахівцями спортивних установ; г) створювати умови для розвитку здоров'я дітей д) управляти організацією спортивного свята	- проводить рефлексію власної діяльності з проєктування, організації і управління спортивно-масовою роботою з молодшими школярами

Когнітивний компонент характеризується кількістю і якістю засвоєних знань із комплексу навчальних дисциплін (філософії, педагогіки, психології, спортивного вдосконалення і т. ін.), які слугують засобом розв'язання

професійних завдань зі спортивно-масової роботи. Операційний компонент характеризується сформованою системою педагогічних умінь і навичок, які використовуються майбутнім учителем у його професійно-педагогічній діяльності. Рефлексивний компонент готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності знаходить свій вияв у наявності в студента вміння аналізувати наслідки, позитивні надбання в організації спортивно-масових заходів з учнями початкової школи.

Висновки. Оцінка рівнів готовності вчителя початкових класів до організації спортивно-масової роботи передбачає виокремлення низки критеріїв такої діяльності, зокрема:

- знаньево-інтелектуальна підготовка до спортивно-масової роботи;
- мотиваційна налаштованість на творче розв'язання завдань фізичного виховання;
- сформованість педагогічних умінь у контексті організації спортивно-масової діяльності;
- здатність до самоаналізу власної організаційно-педагогічної та спортивно-масової діяльності.

На підставі аналізу теоретичних підходів і соціального замовлення до професійної діяльності вчителя початкової школи з фізичного виховання, також і виокремлених критеріїв, нами визначено такі рівні досліджуваної готовності вчителя: базовий рівень готовності (передбачає оволодіння знаннями, вміннями, які унормовані державним освітнім стандартом, без поглибленої підготовки до організації спортивно-масової роботи);

- адаптивний рівень готовності (характеризується швидкою адаптацією майбутнього вчителя до умов початкової школи);
  - інтеграційний рівень готовності (формується сумою компонентів, які сприяють організації і розвитку спортивно-масової роботи з молодшими школярами).
- Наявність різних рівнів компонентів готовності, їхня динаміка розглядаються в контексті створеної нами дидактичної моделі формування готовності педагога до організації спортивно-масової роботи.

Література:

1. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А. Психологические проблемы готовности к деятельности. – Минск: БГУ, 1976. – 176 с.
2. Федулов В.К. Формирование готовности студентов пед. институтов к работе в сельской школе. – Ульяновск: УГУ, 1976. – С. 24-28.
3. Филимонова С.И. Формирование готовности специалиста физической культуры к педагогической самореализации: Дис. канд. пед. наук / ГДОИФК им. П.Ф. Лесгафта. – СПб., 1997. – 166 с.
4. Данилко М.Т. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури: Автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 / Волинський державний університет ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2000. – 19 с.
5. Линенко А.Ф. Теория і практика формування готовності студентів педагогічних вузів до професійної діяльності: Автореф. Дис. докт. пед. наук: 13.00.01, 13.00.04 / Інститут педагогіки АПН України. – К., 1996. – 44 с.
6. Петунин О.В. Теоретические основы подготовки студентов к профессиональной деятельности учителя физической культуры: Автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.04 / Санкт-Петербургская государственная академия физической культуры им. П.Ф. Лесгафта. – Санкт-Петербург, 1996. – 48 с.
7. Сластенин В.А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. – М.: Просвещение, 1976. – 160 с.
8. Лигай Т.П. Формирование готовности студентов ИФК к профессионально-творческой деятельности в процессе практики: Автореф. дис. канд. пед. наук / МОИФК. – Малаховка, 1992. – 21 с.
9. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. – М.: Высшая школа, 1990. – 119 с.
10. Федорова Е.А. Формирование готовности педагога к экспертной деятельности: Автореф. дис. канд. пед. наук // В.Новгород: НовГУ, 1997. – 18 с.
11. Практикум по психологии личности / О.П. Елисеєв. – 2-е изд., испр. и перераб. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с.
12. Спирин Л.Ф. Профессиограмма как модель личности будущего педагога // Пути совершенствования системы профессионально-педагогической направленности (формирование готовности студентов к учительскому труду). – Вып. 5. – Саратов: СГПИ, 1977. – 112 с.
13. Кричевский В.Ю. Методологические ориентации руководителей образовательных учреждений (Методология и методика экспериментальной работы). – СПб.: ГУМП, 1997. – С. 3-11.
14. Матушак Д.Ф. О структуре конструктивного и организаторского компонентов педагогической деятельности учителя физической культуры // Основы профессионального мастерства учителя физической культуры: Тезисы докладов Всесоюзной научной конференции (14-18 сентября 1976 г.). – Ульяновск: УГПИ, 1976. – С. 14-16.
15. Елканов С.Б. Основы профессионального воспитания будущего учителя: Учебное пособие для студентов педагогических институтов. – М.: Просвещение, 1989. – 198 с.
16. Мацкевич Н.М. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до роботи з фізичного виховання: Дис. ... канд. наук з фізич. вих. і спорту: 24.00.04. – Луцьк, 2001. – 248 с.
17. Максимчук Б. А. Проблеми модернізації інфраструктури масового фізичного виховання молодших школярів // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 17 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008. – С. 129-132.
18. Максимчук Б. А. Самостійні заняття фізичними вправами / Б. А. Максимчук // Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування : зб. наук. пр. / Каф. теорії і методики спорту Вінниц. держ. пед. ун-ту ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2008. – С. 51–58.
19. Максимчук Б. А. Підготовка майбутніх учителів початкових класів загальноосвітньої школи до організації спортивно-масової роботи з молодшими школярами // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2007. – № 3. – С. 30-35.
20. Максимчук Б. А. Підготовка до організації спортивно-масової роботи майбутніх учителів початкових класів як педагогічна проблема // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією проф. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2007. – С. 95-98.

21. Максимчук Б. А. Особливості методичної підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації спортивно-масової роботи // Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування // Зб. наук. пр. – Вінниця: ВДПУ, 2007. - С 50-53.

22. Максимчук Б. А. Особливості планування спортивно-масової роботи майбутніми вчителями початкової школи // Фізична культура, спорт та здоров'я нації // Зб. Наук. пр. – Випуск 7 / Редкол.: К.П. Козлова (голова) та ін. - Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2006. - С. 345-349.

23. Максимчук Б. А. Структура педагогічної діяльності вчителів початкової школи з фізичного виховання // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – №1. – Бердянськ: БДПУ, 2006. - С. 129-134. Фахове видання

24. Максимчук Б. А. Сутність готовності майбутнього вчителя початкової школи до професійної діяльності з фізичної культури // Нові технології навчання: Науково-методичний збірник. – Випуск 45.-Київ. – 2006. - С. 52-59.

25. Максимчук Б. А. Черниш М. С. Методичні особливості підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації спортивно-масової роботи у процесі фізичного виховання // Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування. // Збірник наукових праць. – Вінниця: ВДПУ, 2006. - С. 56-59.

26. Максимчук Б. А. Використання майбутніми вчителями початкової школи інноваційних технологій фізичного виховання // Педагогіка і психологія професійної освіти. № 5. – Львів. – 2006. - С.70-77.

27. Максимчук Б. А. Дефінітивний аналіз ключових понять спортивно-масової роботи // Проблеми освіти. Третій спец. випуск / Кол. авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна», 2006. - С. 129-132.

28. Максимчук Б. А. Дидактична модель підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації спортивно-масової роботи // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 10. / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. - Київ-Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2006. - С. 383-387.

29. Максимчук Б. А. Ефективність дидактичної моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації спортивно-масових заходів // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка і психологія. - № 18. – Вінниця. – 2006. - С.56-59.

30. Максимчук Б. А. Основні знання й уміння учителя початкової школи для організації спортивно-масової роботи // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та інші. - К.: Міленіум, 2005. - Випуск 11. - С. 42-46.

31. Максимчук Б. А. Професійно важливі якості особистості організатора спортивно-масової роботи в початковій школі // Науковий вісник ЧНУ. Збірник наукових праць. – Вип. 268. Педагогіка та психологія. – Чернівці: Рута, 2005. - С.110-115.

32. Максимчук Б. А. Професійно-педагогічна діяльність із фізичного виховання вчителя початкової школи // Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування // Збірник наукових праць. – Вінниця: ВДПУ, 2005. - С. 15-17.

33. Максимчук Б. А. Спортивна спеціалізація, як метод підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації спортивно-масової роботи // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету / Серія: Педагогіка і психологія. - № 13. – Вінниця. – 2005. - С. 41-43.

34. Максимчук Б. А. Особливості організації та проблеми спортивно-масової роботи в школі 1-го ступеня // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 7. / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. - Київ-Вінниця: ТОВ фірма "Планер", 2005. - С. 98-102.

35. Максимчук Б. А. Особливості прояву негативних психічних станів у студентів // Фізична культура, спорт та здоров'я нації // Зб. наук. пр. – Випуск 5 / Редкол.: К.П. Козлова (голова) та ін. – Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2004. С. 435-439.

36. Браніцька Т. Р., Максимчук Б. А., Демченко І. І., Височан Л. М., Маляр О. І., Жаровська О. П., Семко М. І. Максимчук І. А. Професійні чинники підготовки вчителя початкової школи до організації спортивно-масової роботи / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 2 (122) 20. – 203 с. (С. 20-27)

37. Демченко І. І., Максимчук Б. А., Протас О. Л., Предик А. А., Височан Л. М., Плетеницька Л. С. Литвиненко В. А., Максимчук І. А. Структурне різноманіття педагогічних здібностей учителя початкової школи / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 2 (122) 20. – 203 с. (С. 40-47)

Reference

1. Diachenko, M.I., & Kandybovich, L.A. (1976). Psychological problems of preparedness for activity. Minsk, 176.
2. Fedulov, V.K. (1976). Forming the preparedness of students pedagogical institutes for work in a rural school. Ulyanovsk, 24-28.
3. Filimonova, S.I. (1997). Forming the preparedness of a specialist in physical culture for pedagogical self-realization: PhD thesis. St. Petersburg, 166.
4. Danylo, M.T. (2000). Forming the preparedness for professional activity of future physical education teachers. Abstract of PhD thesis. Lesya Ukrainka Volyn State University. Lutsk, 19.
5. Lynenko, A.F. (1996). Theory and practice of forming the preparedness of students of pedagogical universities for the professional activity. Abstract of PhD thesis. Institute of Pedagogy APN of Ukraine, 44.
6. Petunin, O.V. (1996). Theoretical foundations of preparing students for the professional activities of a physical education teacher. Abstract of PhD thesis. P.F. Lesgaft St. Petersburg State Academy of Physical Culture. St. Petersburg, 48.
7. Slastenin, V.A. (1976). Formation of the personality of a teacher of a Soviet school in the process of professional training. Enlightenment, 160.
8. Ligay, T.P. (1992). Forming the preparedness of students of IFC for professional- creative activity in the course of practice. Abstract of PhD thesis, 21.
9. Kuzmina, N.V. (1990). Professionalism of the personality of the teacher and master of industrial training. Higher School, 119.
10. Fedorova, Ye.A. (1997). Formation of teacher's preparedness for expert activity: Abstract of PhD thesis. V. Novgorod, 18.

11. Ieliseiev, O.P. (2003). Workshop on personality psychology. 2nd ed. St. Petersburg, 512.
12. Spirin, L. F. (1977). Professiogram as a model of the personality of a future educator. Ways to improve the system of vocational and pedagogical orientation (formation of students' preparedness for teacher labor). Saratov, 5. 112.
13. Krichevskiy, V.Yu. (1997). Methodological orientations of heads of educational institutions (Methodology and methods of the experimental work). St. Petersburg, 3-11.
14. Matushchak, D.F. (1976). About the structure of the constructive and organizational components of the pedagogical activity of a teacher of physical culture. Bases of professional skills of a teacher of physical culture: Theses of reports of the All-Union Scientific Conference (September 14-18, 1976). Ulyanovsk, 14-16.
15. Ielkanov, S.B. (1989). Fundamentals of professional education of future teacher. Textbook for students of pedagogical institutes, 198.
16. Matskevych, N. M. (2001). Forming the preparedness of future primary school teachers for work on physical education. PhD thesis. Lutsk, 248.
17. Maksymchuk, B. A. (2008f). The problems of modernizing the infrastructure of mass physical education for primary school pupils. Modern Information Technologies and Innovative Methods of Specialist Training: Methodology, Theory, Experience, Problems, 17, 129–132.
18. Maksymchuk, B. A. (2008b). Individual physical exercises. Relevant Problems of Physical Education and Methodologies of Sport Training, 51–58.
19. Maksymchuk, B. A. (2007d). Training future primary school teachers from general education institutions to organize mass participation sports events for primary school pupils. Scientific Notes of Ternopil National Pedagogical University. Series: Pedagogy, 3, 30–35.
20. Maksymchuk, B. A. (2007c). The process of training future primary school teachers to organize mass participation sports events as a pedagogical problem. Pedagogy, Psychology and Medical and Biological Problems of Physical Education and Sport, 6, 95–98.
21. Maksymchuk, B. A. (2007b). The characteristics of future primary school teachers' methodical training to organize mass participation sports events. Relevant Problems of Physical Education and Methods of Sport Training, 50–53.
22. Maksymchuk, B. A. (2006c). Planning mass participation sports events by future primary school teachers. Physical Education, Sport and Health of the Nation, 7, 345–349.
23. Maksymchuk, B. A. (2006f). The structure of primary school teachers' pedagogical activity in physical education. Journal of Berdiansk State Pedagogical University (Pedagogical Sciences), 1, 129–134.
24. Maksymchuk, B. A. (2006e). The essence of future primary school teachers' readiness for professional activity in physical education. New Learning Technologies, 45, 52–59.
25. Maksymchuk, B. A., & Chernysh, M. S. (2006). Methodical characteristics of training future primary school teachers to organize mass participation sports events in the process of physical education. Relevant Problems of Physical Education and Methods of Sport Training, 56–59.
26. Maksymchuk, B. A. (2006g). Upon the use of innovative physical education technologies by future primary school teachers. Pedagogy and Psychology of Professional Education, 5, 70–77.
27. Maksymchuk, B. A. (2006a). A definition-based analysis of key concepts of mass participation sports events. Problems of Education, 3, 129–132.
28. Maksymchuk, B. A. (2006b). A didactic model of training future primary school teachers to organize mass participation sports events. Modern Information Technologies and Innovative Methods of Specialist Training: Methodology, Theory, Experience, Problems, 10, 383–387.
29. Maksymchuk, B. A. (2006d). The efficiency of a didactic model of training future primary school teachers to organize sports events. Scientific Notes of Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Pedagogy and Psychology, 18, 56–59.
30. Maksymchuk, B. A. (2005d). The basic knowledge and skills of primary school teachers to organize mass participation sports events. Psychological and Pedagogical Problems of Rural School: the Collection of Scientific Works of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, 11, 42–46.
31. Maksymchuk, B. A. (2005b). Professionally important personality traits of the organizer of mass participation sports events in primary school. Scientific Journal of Chernivtsi National University. Pedagogy and Psychology, 268, 110–115.
32. Maksymchuk, B. A. (2005a). Professional and pedagogical activity of primary school teachers on physical education. Relevant Problems of Physical Education and Methods of Sport Training, 15–17.
33. Maksymchuk, B. A. (2005c). Sports specialization as a method of training future primary school teachers to organize mass participation sports events. Scientific Notes of Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Pedagogy and Psychology, 13, 41–43.
34. Maksymchuk, B. A. (2005e). The characteristics of organization and problems of mass participation sports events in primary school. Modern Information Technologies and Innovative Methods of Specialist Training: Methodology, Theory, Experience, Problems, 7, 98–102.
35. Maksymchuk, B. A. (2004). Special manifestation of negative mental states at students. //Physical culture, sports and health of the nation, 5, 435-439.
36. Branitskaya T. G., Maksimchuk Would. A., Demchenko I. I., Vicochan L. M., Painter O. I., Zharovska O. P., Semko M. I. Maksimchuk I. A. (2020). Professional factors of preparation of primary school teacher for organization of sports and mass work. Scientific Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), 2 (122) 20.203. (20-27).
37. Demchenko I. I., Maksymchuk B. A., Protas O. L., Predyk A. A., Vysochan L. M., Pletenytska L. S. Lytvynenko V. A., Maksymchuk I. A. (2020). Structural variety of pedagogical abilities at primary school teacher. Scientific Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), 2 (122) 20. 20. (40-47).